

Nieuwsbrief - Alliantie Landbouw en Limburgs landschap

8 april 2020

provincie limburg

Beste deelnemers,

Inleiding

We merken aan alles dat de toekomst aan hevige veranderingen onderhevig is. Voor mijn gevoel ligt onze trendbijeenkomst in de Turfhoeve te Sevenum op 8 december 2018 lichtjaren achter ons. Sindsdien volgden PFAS, het stikstofdossier en de demonstraties van de agrariërs op het Malieveld elkaar in sneltreinvaart op. En last but not least de maatschappelijke impact van het coronavirus op de sector en onze eigen gezondheid. Het maakt het er allemaal niet gemakkelijker op.

Met de kennis van nu kunnen we in ieder geval stellen dat de timing om met elkaar na te denken over 'de toekomst van de landbouw en het Limburgse landschap' juist was gekozen. Immers als alle panelen om ons heen bewegen en of je nu bestuurder, ambtenaar of ondernemer bent, dan helpt het om op z'n minst te begrijpen wat er om je heen gebeurt.

Het organiseren van een trendconferentie en de publicatie van een trendboek heeft nieuwe kennis en inzichten opgeleverd. Met deze uitkomsten zijn we in de eerste zes maanden van 2019 in experimenteergebieden de Maasduinen en De Groote Peel aan de slag gegaan. Samen met betrokken ondernemers en ambtenaren vertaalden we het trendboek in vier verschillende toekomstscenario's. Met twee gewenste en twee ongewenste varianten. Om dit denkwerk ook in de praktijk te laten landen, organiseerden we samen met de ondernemers een aantal actiebijeenkomsten. Dit resulteerde begin september in 12 projecten die door de Provincie Limburg, in overleg met alle Alliantie-partners, apart werden beoordeeld. Met als insteek om alle projecten een stap verder te brengen in de verdere concretisering. Alle inzenders zijn hierover schriftelijk geïnformeerd.

Daarnaast heeft ons project ook voor de nodige verbinding gezorgd. In totaal namen ca. 120 mensen deel waarvan een 50-tal meerdere malen. De opgebouwde relaties zullen van pas komen bij de complexe uitdagingen waarvoor we staan en zeker niet alleen kunnen oplossen. De opgedane ervaringen hebben ook een plek gekregen in verschillende beleidsdocumenten en bedrijfsplannen.

Door beter te begrijpen wat er om ons heen gebeurt, herkennen we nu ook de kansen als zich iets waardevols manifesteert. En lukt het ons iets beter de gewenste en ongewenste scenario's te onderscheiden. Want een ding is zeker, de toekomst voorspellen is onmogelijk, maar je kunt je er wel goed op voorbereiden. Hopelijk heeft het project 'de toekomst van de landbouw en het Limburgse landschap' hieraan bijgedragen. Ik wil jullie allen heel hartelijk danken voor het vertrouwen, de getoonde inzet en betrokkenheid en wens jullie zowel een gezonde als perspectiefvolle toekomst toe

Van de Bunt, Joost de Weichs de Wenne - initiatiefnemer

De uitdaging van dit traject was om samen met alle alliantiepartners op basis van een aantal trends toe te werken naar een gedeelde verantwoordelijkheid voor het betreffende gebied. De toegevoegde waarde van deze vorm van gebiedsontwikkeling zit wat mij betreft vooral in de nieuwe rolverdeling. Traditioneel gezien was de overheid met wet- en regelgeving altijd in de lead bij dit soort processen, terwijl we nu juist een open houding willen tonen en onze partners op basis van wederzijdse bereidheid willen uitnodigen om samen tot nieuwe ontwikkelingen te komen. Dat is voor mij zoals een gebiedsontwikkeling eruit zou moeten zien

Provincie Limburg - Hubert Mackus - gedeputeerde

provincie limburg

1. Hoe kijken we terug op het project 'De toekomst van de landbouw en het Limburgse landschap'?

Wij kijken hier met een gemengde blik op terug. Met het trendboek onder de arm samen met stakeholders een viertal scenario's uitwerken. Een mooie manier om een blik in de toekomst te werpen en een hulpmiddel te creëren dat ons helpt bij het maken van keuzes. Keuzes die niet alleen invloed hebben op hoe ons buitengebied eruit komt te zien maar ook op de ontwikkelingsmogelijkheden van haar bewoners (mens, dier en plant) en verblijvers. We hebben hier veel van geleerd. Geleerd hoe we zaken anders aan kunnen pakken maar ook dat we heel veel al goed doen. Maar er zijn ook kanttekeningen te plaatsen. Het opleveren van het rapport met de vier scenario's had wat ons betreft de afronding van dit project mogen zijn. Er werden, op een soms geforceerde manier, projecten opgehaald bij ondernemers. Er werden bij de initiatiefnemers verwachtingen gewekt die niet realistisch waren en/of niet passen in de richting die we als gemeente hebben gekozen i.e. Proeftuinen. Nieuwe initiatieven en ontwikkelingen kun je niet opleggen. Deze ontstaan, ze ontspringen uit het ogenschijnlijke niets.

(Gemeente Nederweert, wethouder Frank Voss)

Het project heeft veel energie en inspiratie gebracht bij alle deelnemers. Meer dan voorheen is duidelijk gebleken dat alle marktpartijen, overheid, bedrijfsleven, burgers en natuur- en milieuorganisaties, de handen in elkaar willen slaan om een succes te maken van de transitie waar de agrifoodsector in zit. De dialoog was open en transparant en heeft geleid tot concrete (business)voorstellen. Dat is winst en een goede basis om hier een vervolg aan te geven

(Rabobank, Ron Vanlier - directeur Food & Agri Limburg)

We kijken terug op een waardevol proces wat naast z'n ups ook zeker z'n downs heeft gekend. Voorafgaand aan het traject was niet bij allen betrokkenen hetzelfde beeld van het doel van traject waardoor wellicht slechts ten dele aan de verwachtingen tegemoet is gekomen. De zorgvuldige aftrapbijeenkomst liep uiteen in een proces waar wij als betrokken partij duidelijk andere verwachtingen hadden. Uiteindelijk zijn partijen uitgedaagd om met concrete projecten te komen welke achteraf gezien veelvuldig waren gestoeld op belangen, wat overigens volledig te begrijpen is, en niet op een intrinsieke motivatie om met elkaar de toekomst te verkennen. Het beoogde gebiedsproces is hiermee helaas niet van de grond gekomen

(Gemeente Peel en Maas, Martijn Vervaet - Ruimtelijk Coördinator Buitengebied)

Het project liet zien dat het onderwerp leeft bij diverse organisaties en agrariërs. Het heeft ons ook inzicht en een bevestiging gegeven van wat wij als gemeente belangrijk vinden en de komende jaren mee aan de slag willen gaan

(Gemeente Bergen, Paul Peters - Senior Adviseur RO)

Het werkproces was goed georganiseerd en heeft ook het nodige losgemaakt in de Peelregio. Het gehanteerde participatiemodel is zeer waardevol maar vereist wel een duidelijkere en snellere opvolging. Als je mensen uit de praktijk erbij betreft, wek je ook verwachtingen en kun je niet alleen volstaan met een waardevol proces, maar moeten er ook concrete resultaten geboekt worden

(IKL, Herman Vreken - directeur)

We kijken met gemengde gevoelens terug op het project. Het was voor ons een nieuwe en verfrissende manier om naar de toekomst te kijken. Het bood daarmee in eerste instantie inzichten die we zelf niet op voorhand gedacht hadden. Voor boeren en tuinders en voor ons als vertegenwoordiger van deze groep ondernemers gaat het er echter uiteindelijk om wat het heeft opgeleverd. Onze conclusie is dat dit – op een enkele uitzondering na - tegenvalt. Voor zover onze informatie reikt is één lopend project in de gemeente Peel en Maas daadwerkelijk ondersteund. Voor andere projecten zijn er weliswaar ideeën ontstaan, maar zijn deze niet verder uitgewerkt tot concrete projecten

(LLTB, H.G.G. (Bert) Vergoossen - projectleider)

2. Op welke wijze heeft het project bijgedragen aan onze doelstellingen?

We hebben dankbaar gebruik gemaakt van het rapport 'De toekomst van het Limburgs Landschap'. Dit rapport heeft o.a. bijgedragen aan de concept Omgevingsvisie zoals die er nu ligt
(Gemeente Nederweert, wethouder Frank Voss)

De missie van Rabobank, 'Growing a better world together' of naar Limburgse schaal vertaald in 'Samen Limburg laten groeien', impliceert het samen werken aan het nieuwe agrifood-landschap van 2030. Het besef dat het (wereldwijde) voedselvraagstuk om een transitie met minder impact op milieu en leefomgeving, is een belangrijke motivator om daar met elkaar aan te werken. De uitgangspunten van het project passen uitstekend bij deze doelstelling
(Rabobank, Ron Vanlier - directeur Food & Agri Limburg)

Het project Toekomstscenario's Limburgs Landschap heeft bijgedragen aan het aanjagen van een intern gesprek om (nog) meer werk te gaan maken van communicatieve netwerken in het kader van de transitie van ons landelijk gebied
(Gemeente Peel en Maas, Martijn Vervaet - Ruimtelijk Coördinator Buitengebied)

Een van de gemeentelijke doelstellingen is dat wij samen met andere partijen willen werken aan een betere toekomst. Met de diverse contacten die zijn gelegd, is een eerste stap gezet om invulling te geven aan de gemeentelijke ambities zoals verwoord in de Omgevingsvisie Bergen 2030
(Gemeente Bergen, Paul Peters - Senior Adviseur RO)

Het platform waarin de regiodialoog is gevoerd, sluit aan bij de doelen van de nieuwe Nationale Standaard voor de Nationale Parken. In die zin was dit een zinvolle exercitie. In concreetheid is er voor de Groote Peel één duidelijk gebiedsgericht project uitgekomen; nl. dat van behoud melkveehouderij nabij de Vossenbergh, waarbij waterhuishouding, biodiversiteit, recreatie en continuïteit van het bedrijf van Jan Philipsen op integrale wijze kan worden aangepakt. Ook hier is er verschil in snelheid en prioriteit tussen de diverse stakeholder en ontbreekt het aan een daadkrachtige gebiedsregisseur, die je soms wel nodig hebt in dergelijke processen. Desalniettemin houden we hier wel de hoop overeind op een goede integrale oplossing
(IKL, Herman Vrehan - directeur)

Onze conclusie is dat dit project voor boeren en tuinders niet het verschil heeft gemaakt. Ook ten aanzien van de visievorming heeft dit project voor ons als organisatie geen nieuwe inzichten gebracht. Als we de inspanningen (kosten) afzetten tegen de resultaten (opbrengsten) dan valt dat negatief uit
(LLTB, H.G.G. (Bert) Vergoossen - projectleider)

3. Wat zou een wenselijke vervolgstap voor zowel de Alliantie als de experimentergebieden Maasduinen en Groote Peel zijn?

Wat ons betreft komt er geen vervolg op dit project. Onlangs hebben we samen met de provincie en de vijf andere Limburgse Peelgemeenten de oprichting van het Platform Vitale Landbouw geformaliseerd. Binnen dit platform ontmoeten we niet alleen de andere overheden maar ook de stakeholders in het buitengebied. Hierbij te denken aan o.a. Natuurorganisaties, LLTB en de Rabobank.

Met dit Platform zullen een viertal programmalijnen worden opgezet:

1. Gezonde leefomgeving
2. Innovatie
3. Circulair produceren
4. Samenwerken en kennisopbouw

Kortom, met het platform hebben we een alliantie die meer dan voldoende ruimte biedt om te experimenteren

(Gemeente Nederweert, wethouder Frank Voss)

Van belang is om de gezamenlijk uitgestrekte hand van de deelnemers, vertaald in concrete (business)voorstellen, te beantwoorden met ontwikkelruimte voor duurzame koplopers. Door concrete projecten de ruimte te geven, soms buiten de kaders van datgene wat we nu gewend zijn, gaan we ervaren of de bijdrage aan de transitie ook economisch en ecologisch realistisch is. Dit biedt input voor een strategische agenda op Limburgse schaal, waarmee een route voor de grote middengroep kan worden uitgestippeld. Uiteraard voorzien van een duidelijk en haalbaar tijdpad *(Rabobank, Ron Vanlier - directeur Food & Agri Limburg)*

Wij zullen de ervaringen uit het project Toekomstscenario's Limburgs Landschap meenemen in onze toekomstige projecten en processen en met name het trendboek gebruiken als input om te komen tot een Omgevingsvisie voor wat betreft het landelijk gebied. Daarnaast zullen we bij de aangedragen projecten zo goed als mogelijk participeren, aanjagen en faciliteren *(Gemeente Peel en Maas, Martijn Vervaeke - Ruimtelijk Coördinator Buitengebied)*

Voor de Maasduinen betekent het concreet met ondernemers aan de slag die samen met de gemeente en andere partijen invulling willen geven aan de toekomst van de landbouw met oog voor het Limburgse landschap

(Gemeente Bergen, Paul Peters - Senior Adviseur RO)

Bij de Groote Peel dienen we de aanpak en tot nu toe gemaakte afspraken vast te houden in de transitieopgave voor het Nationaal Park. Dit heeft nu de volle aandacht van het Overlegorgaan en gelukkig ook van de Provincie vanuit de kadernota Landschap (Landschap verbindt Limburg) *(IKL, Herman Vrethen - directeur)*

Achteraf gezien was de magere opbrengst van de projecten misschien ook wel te verwachten. Er zijn meerdere initiatieven die ieder vanuit een eigen invalshoek bezig zijn met de toekomst van het buitengebied en perspectief van agrariers. De meeste ondernemers zijn alleen of in groepsverband continu bezig met de oriëntatie op hun toekomst. Daarvoor zoeken zij passende ondersteuning. Samen met adviseurs stippelen zij hun route uit en indien mogelijk sluiten zij aan bij projecten of maken zij gebruik van subsidieregelingen die op dat moment beschikbaar zijn. Ook als organisatie zijn wij permanent actief om te bewerkstelligen dat er toekomstperspectief is voor agrarische ondernemers in het buitengebied. Dit varieert van initiatieven op lokaal niveau tot Europees niveau. Wij denken daarom dat het voor dit project lastig is om onderscheidend en van toegevoegde waarde te zijn. Gezien de ervaringen van afgelopen jaar zien wij geen toegevoegde waarde in een vervolgstap van dit project

(LLTB, H.G.G. (Bert) Vergoossen - projectleider)

Via <https://www.limburg.nl/onderwerpen/land-en-tuinbouw/uitgelicht/gebiedsontwikkeling/> kun je nog eens terugblikken op het project. Je treft er filmpjes aan van de trend en actieconferenties aan, maar ook het trendboek en een omschrijving van de vier verschillende toekomstscenario's